

pointerer, at de maa betale en vis Procent af Ejendommens Værdi for fremdeles at sidde inde med Privilegiet som Majoratsbesidder.

Jeg vil anbefale de fire Ændringsforslag, Venstre har stillet, til Vedtagelse og ligeledes de Ændringsforslag, der er stilledede af et Flertal. Jeg skal samtidig anbefale, at man stemmer imod alle de øvrige Ændringsforslag.

Marott: Socialdemokratiet har med megen Interesse deltaget i Udvalgets Arbejde paa denne Sag, idet vi mente, at denne Sags heldige Afgørelse vilde være af den største Betydning for hele den Jordreform, vi arbejder paa. Det er særlig paa disse Godser, det vil være muligt at fremskaffe god og ikke for dyr Jord til de mindre Jordbrug, som vi for Fremtiden skulde se at faa oprettet her i Landet i stort Antal. Jeg har tidligere, ved første Behandling, og for Resten ogsaa nu i Betænkningen, gjort udførligt Rede for vort Partis Stilling til hele dette Besiddelsesforhold, Len og Stamhuse, og Samfundets Rettigheder paa dette Omraade, og jeg skal derfor ikke i Øjeblikket komme nærmere ind paa denne Side af Sagen.

Vi har i Udvalget stillet vort eget selvstændige Forslag, som gaar ud paa, at de 30 Godser, hvortil Staten har Hjemfaldsret, med det dertil knyttede Løsøre og Fideikommisskapitaler hjemfalder til Staten ved de nuværende Besidderes Død, og vi har i Betænkningen nærmere begrundet Forsvarligheden af en saadan Ordning. Med Hensyn til de 46 Godser, hvortil Staten ikke har Hjemfaldsret, foreslaar vi, at de overgaar til fri Ejendom, mod at 50 pCt. af Jorden og den baandlagte Kapital overgaar til Staten. Det er altsaa de Betingelser, paa hvilke vi vil være med til at opfylde Grundlovens § 91.

Dernæst foreslaar vi, at Vallø og Vemmetofte Klostre med Jord og Kapital inddrages under Rigsdagens Bevillingsmyndighed og den almindelige Lovgivning. Det er en Sag, som, ikke for nylig i alt Fald, har været omtalt her paa Rigsdagen, under alle Omstændigheder ikke i den sidst valgte Rigsdag, og jeg vil derfor tillade mig at dvæle noget mere ved denne Side af vort Forslag. Spørgsmaalet om, hvorvidt en saadan Inddragelse af disse Klostre er stemmende med Grundloven, er gammelt her paa Rigsdagen. Det blev første Gang fremdraget her i 1863 af I. A. Hansen og Tscherning, der hævdede, at disse Stiftelser

var oprettede for Statens Midler og derfor burde underkastes Lovgivningsmagtens Myndighed. Jeg har i Betænkningen citeret nogle af disse Udtalelser. Senere i Tiden kom Venstre med Geert Winther som Ordfører Gang paa Gang frem med et Forslag om Vallø og Vemmetofte; dette Forslag blev lige saa tidt slaaet ned af Folketingets Flertal; det lød saaledes: „Den kongelige Stiftelse Vallø i Sjælland optages paa Statsregnskabet 1868—69 og fremtidige Finanslovsforslag med dens fulde Indtægter og dens fundatsmæssige Udgifter. Overskuddet tilflyder Statskassen.“ Et ligelydende Forslag blev stillet angaaende Vemmetofte. I 1869—70, da Forslagene igen var fremme, forkastedes Forslaget om Vallø med kun 39 Stemmer mod 34 — det var altsaa ikke ret mange Stemmer, der manglede i, at denne Beslutning allerede den Gang var blevet vedtaget af Folketinget — og Forslaget angaaende Vemmetofte med 38 Stemmer mod 28. Sagen kom derefter i en parlamentarisk Kommission, der afgav Betænkning i 1872. Flertallet havde foretaget en nøje Granskning af Dokumenterne vedrørende disse Stiftelser og kom til det Resultat, at Godserne var Statsejendom og burde anvendes, som det hedder i Betænkningen, til Fordel for de fattige i Landet. Men den daværende Regering vilde ikke tage Hensyn til dette Resultat af Kommissionens Arbejde, og Sagen hvilede faktisk siden den Tid. En Gang imellem blev den omtalt af visse Politikere, bl. a. talte Christen Berg flere Gange paa Møder om det urimelige i, at disse store Godser stadig ikke var inddragne under Rigsdagens Bevillingsmyndighed. Men Sagen hvilede, som sagt, indtil den blev taget op fra Socialdemokratiets Side i 1903. Da holdt jeg min første Tale om Vallø—Vemmetofte her i Tinget. I 1909 havnede Sagen omsider i Lenskommissionen, og det er ret betegnende for, hvor roligt Udviklingen er foregaaet her i Landet, at en Sag, som allerede i 1872 blev grundigt undersøgt af en Kommission, som atter i 1909 kom i en Kommission til Undersøgelse, og som for øvrigt forlængst var moden til Afgørelse, endnu 47 Aar efter ikke er blevet løst. Jeg synes ikke, man just kan sige, at vi her i Danmark kører med Væddeløbere for Statskaret, naar man kan paavise en saadan Langsomhed i Udviklingen — en Langsomhed, der for øvrigt har sine Sidestykker paa mange andre Omraader.

Hvad disse Klosters historiske Oprindelse angaar, da er den kort at fortælle